СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 247. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 23. жовтня, 1926. VOL. XXXIV. No. 247. Jersey City, N. J., Saturday, October 23. 1926. THREE CENTS

ГУРАҐАН НА КУБІ ВБИВ СОТКИ ЛЮДИЙ

ГАВАНА, 21. жовтня. — Перші вістки про розміри гураґану на Кубі показалися не то не пересадженими, але й ще неповними. Специяльно щодо жертв у людях перші вістки були зовсім невистарчаючі. Жертв, як показується, було в десятеро більше, як спершу здавалося. З усіх усюдів наспівають вісти, з яких виходить, що число убитих виносить коло три сотки. В тому числі є 12 американських горожан.

Гураґан змів з лиця землі десять міст. Коло півосьма тисяча родин лишилося без даху над ґоловою. Шкоди виносять близько сто міліонів долярів.

Найбільше жертв у людях було в місті Батапано, на південнім побережу, де згинуло коло 300 осіб.

Поліція й пожарні сторожі роблять геройські зусилля для удержання порядку й ратування жертв.

СТАВЛЯТЬ МАРИНАРІВ ДЛЯ ОБОРОНИ ПОЧТОВИХ ПЕРЕСИЛОК.

НЮ ЙОРК, 21. жовтня. — Щоби охоронити почтові вози перед нападами розбійників, подібними до відомого нападу в Елизабет, Ню Джерзі, де пропало 160,000 долярів, поліція в порозумінню з армією завела сторожу з маринарів для всіх почтових возів.

В одному Ню Йорку має сих маринарів служити 300, а в цілім краю 1,850. Вони мають приказ стріляти сейчас на вид найменчої небезпеки для возів.

МЕКСИКАНСЬКИЙ КОНҐРЕС ДОЗВАЛЯЄ ОБРЕҐОНОВИ НА НОВИЙ ВИБІР.

МЕКСИКО, 21. жовтня. — Палата послів мексиканського конґресу постановила нині 199 голосами проти 7, що людина, яка відслужила вже одну каденцію на уряді президента мексиканської републики, може кандидувати на ще одну каденцію.

Закон відноситься передовсім до бувшого президента Обрегона, котрого нового вибору хочуть прихильники теперішнього уряду, які побоюються нової революції в Мексику.

КРИТИКУЮТЬ КОРОЛЕВУ ЗА КУРЕННЄ.

СТЮБЕНВИЛ, Огайо, 21. жовтня. — Конвенція стейтової Жіночої Юнії Тверезости розвела широку дискусію над тим, чи не датиб румунській королій, яка відвідує тепер Злучені Держави, публичну догану за те, що вона показується публично з циґареткою. По довшій дискусії конвенція відкинула внесок, коли предсідателька конвенції порадила американським жінкам „чистити" американську хату, а менче дивитися за чужими.

БОРОТЬБА МЕКСИКА ПРОТИ ІНДІЯНСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ.

МЕКСИКО, 21. жовтня. — Мексиканський федеральний уряд організує дсі боротьби зі збунтованими індіянськими племенами Яків другі індіянські племена, як Квірієґос Бавіспес, Курурпес, Туапес, Нуріс, Мовас і другі.

Декотрі з тих племен стають у ряди федерального війска, узброєні в старинну зброю. Гірські племена приміром ще й нині вживають луків і стріл.

Є й такі племена, що виходять на війну з жінками, хоча уряд забороняє воякам брати зі собою жінок на війну.

МАЮТЬ УЧИТИ ЖІНОК КУПУВАТИ.

БОСТОН, Месечузетс, 21. жовтня. — При Бостонськім університеті отворено нове бюро для розсліду споживання, яке має на ціли вчити жінки, як купувати розумно й ощадно всякі річи, потрібні для них і родин.

На чолі бюра стоїть професорка Елизабет Мекдолард, котра досі вела на сьому університеті курси домашнього господарства. Вона так пояснює, чому потрібні нові курси: „Господарка жінки важна тому, бо, як показується з докладних розслідів, американська жінка видає 5 долярів на кождих 7 долярів, які видається в Америці. З другої сторони, фабриканти всякого добра повинні знати докладно, після чого жінка робить закупи."

НАПАД БОЖЕВІЛЬНОГО.

НЮ ЙОРК, 21. жовтня. — На С. Герберта Вулфа, 54-літнього актуарія (асекураційного рахмістра), напав при виході з будинку, в якім міститься його канцелярія, далекий його кревняк, який недавно хотів позичити від ньгоо 5,000 долярів, і пробив його ножем. Пробитого відставлено до шпиталю. Напасника арештовано й віддано під оглядини психіятрів, бо підозрівають його, що він божевільний.

С. Герберт Вулф мав канцелярію на спілку з братом Лі Вулфом, котрий робив обрахунки нових родів обезпечення при Українськім Народнім Союзі.

БАНДИТИ НАПАДАЮТЬ НА ДІМ ДЛЯ ГОРІВКИ.

НЮ ЙОРК, 21. жовтня. — Невідомі автомобілеві бандити напали нині на приватні доми в Патерсоні, Пасейку й Монтклері, Ню Джерзі, і в кождім случаю з револьвером у руках домагалися вперед від хазяїв дати їм горівки, а доперва відтак починали шукати за дорогоцінностями. В одному домі вкрали дорогоцінностий на півчверта тисячі долярів.

ДЕНЬ ПЕРШОГО ЛИСТОПАДА

ЦЕ ВЕЛИКЕ НАЦІОНАЛЬНЕ СВЯТО. ЦЕ ПАМЯТЬ ПРО ТУ РАДІСНУ І ЩАСЛИВУ ХВИЛЮ, КОЛИ ВІДРОДИЛАСЯ НА ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА.

ЦІЛИЙ МІСЯЦЬ ЛИСТОПАД ПРИЗНАЧЕНИЙ ДЛЯ ВШАНОВАННЯ ТОЇ ПАМЯТИ, А КОЖДА УКРАЇНСЬКА ҐРОМАДА, ПАМЯТАЮЧИ НА ЦЕ, ЗБИРАЄ З НАГОДИ ЦЕГО СВЯТА ЖИРТВИ НА ДАЛЬШУ БОРОТЬБУ, НА ІНВАЛІДІВ І НА ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ ТА ПЕРЕСИЛАЄ ЇХ ДО КРАЮ ЧЕРЕЗ:

OBYEDNANYE, P. O. BOX 411, PHILADELPHIA, PA

ЛЮБОВНА СУПЕРЕЧКА ЗАКІНЧИЛАСЯ ТРАҐЕДІЄЮ.

Торонто. — Елмо Альдо, літ 22, убив вистрілом з револьвера свою любовницю Вініфреду Колвіл, яка була укінченою доглядачкою хорих, а відтак себе. Траґедія мала місце в хаті мами убитої. Причиною було це, що дівчина мала вже другого любовника і Альда не хотіла.

Перед стрілянням вони обоє сперечалися цілу годину.

ЗАЙПЕЛЬ ЗІСТАВ АВСТРІЙСЬКИМ КАНЦЛЄРОМ.

ВІДЕНЬ, 20. жовтня.— Парлямент вибрав сегодня нове міністерство, якого премієром став пралат Зайпель. Це вже другим наворотом стає він канцлером, а його вибір означає побіду християнсько-суспільної партії. Та побіда проти соціяльних-демократів була можлива лишень тому, що християнські суспільники пішли на уґоду з всенімцями.

Боротьба, яка тепер піде в Австрії, розіграється біля школи. Міністер освіти Ріхард Шміц належить до християнсько-суспільної партії і є найбільш зненавидженою особою серед соціялістів. Проти него виступають одначе і всенімці, бо вважають його шкільний плян занадто клерикальним. З того приводу прийде отже до терть в самім кабінеті міністрів, в якім заступником канцлера є всенімець.

НОВИЙ ЦІКАВИЙ ЧИННИК В АФЕРІ ПРОПОВІДНИКА.

НЮ БРАНСВИК, Ню Джерзі, 20. жовтня. — На приказ прокураторії арештовано нині паню Міну Кларк, орґаністку церкви св. Івана Евангелиста, в сьому місті, в якій був колись пастором Др. Гол, якого вбито чотири роки тому назад з його любовницею, хористкою панею Милз. Паню Кларк арештовано як співвиновницю злочину. Мала вона вмішатися в злочин з ревниць, бо й вона любила д-ра Гола. Вона перечить підозрінню.

УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У КРЕМЯНЦІ?

В деяких польських посольських кругах кольпортують вісти про те, що уряд Бартля має намір вибрати на осідок українського університету місто Кремянець на Волині, бо, мовляв, ні в Луцьку ні в Станиславові нема на нього відповідних приміщень. Чи в цих поголосках не криється який провокаційний підступ, не можна було розвідати.

ТРУСИ В РОБІТНИЧІМ ДОМІ В ЧЕРНІВЦЯХ.

27. IX. ц. р. великі відділи сиґуранци та жандармів окружили Робітничий Дім в Чернівцях і з 9 год. вечера аж до опівночи переводили труси, личні ревізії всіх присутних робітників і робітниць. Крім того зокрема переведено ревізію в секретаріятах української та жидівської соц.-дем. орґанізацій, де захвачено всю партійну кореспонденцію. Тої самої ночи переведено чимало арештів і трусів також по приватних кватирах, головно серед робітничої молоді.

Соц.-дем. „Форвертс'' з 25. IX. ц. р. пише з того приводу: „Можна би дивуватися, який страх охоплює завсігди сиґуранцу при найменших обявах роботи робітничих орґанізацій, но цей крок сиґуранци вказує на щось инше. Після дикої наґінки по українських селах, де арештовано без причин поверх сотні селян, кидається сиґуранца тепер і на робітництво в місті Чернівцях, і хоче цим терором вбити всяку активність робітництва, що під цю хвилю підіймає чим раз більший протест проти хвилі нечуваного визиску та політичного терору, які переживає тепер робітництво по всій Румунії.

ЧИ ШЕКСПІВ БУВ КАТОЛИКОМ?

Отсе питання стало актуальне з приводу одної публікації. Досі уважали Шекспіра напевно протестантом і то пуританином. Тимчасом у ніодному його творі нема найменшого ворожого виступу супроти католицької церкви; а тоді такі виступи з боку протестантів були в загальній моді. Навпаки, Шекспір представляє завсіди священиків у симпатичному світлі, а зате висказує на адресу пуританів не одне гірке слово. Він зовсім не обожає Єлисавети, а його приятелями були католики (Єзуїт Сімон Гонт, Карл оф Савтгемптон). Мати Шекспіра була католичкою. Як католик мав так Шекспір і умерти.

НОВІ ПОЛЬСЬКІ „ФОРТЕЦІ".

В Стецевій, пов. Снятин, посвячено на днях польську каплицю і „Дом Людови". — В Зашкові, львівського повіту, збудовано завдяки обильним підмогам львівської міської ради костел і „Дом Людови". — В Зимній Воді біля Львова приступає польський Сокіл до будови власної домівки і спортового майдану.

РЕКВІЗИЦІЇ І БІЙКИ СЕЛЯН НА БУКОВИНІ.

Для маневрів війска зареквірувала VIII дивізія у селян північної Буковини коні і вози. Вартість коней оцінювала комісія в той спосіб, що замісць 10—15 тисяч леїв за коня давала 2—3 тисячі леїв. Минуло вже чимало часу, як маневри скінчилися, но коней і возів селянам не вертають, а тримають дальше в касарнях і возять дрова для офіцирів. Бувають случаї, що коні взагалі пропадають. Селяни Іля Рогозар, Танасій Смерека і Василь Радомський з Мамаївців шукали своїх коней дві неділи по цілій Молдавії і вкінці найшли їх в Садаґурі, де сховано їх в артилерійських касарнях. Коли вони зажадали своїх коней, доказуючи документами свою власність, їх заарештував підполковник як „злодіїв", а підстаршини потім їх страшно побили. Двох з них треба було зараз відвезти в шпиталь.

ПОЖЕЖІ В ГАЛИЧИНІ.

У повіті Мостиска, в трох селах згоріло кілька хат: у Калинові, Боївці і Золотківцях. У двох перших — виною діти, що бавились сірниками, у третім — лен сушений на печі. — У Зубрі, біля Львова, на фільварку, що є власностю міста, згоріла стодола і копиці соломи. — Яворів, в якому вічно щось горить, мав бодай по сусідстві, в Коханівці, новий вогонь: наймит з пімсти підпалив господаря Гука. — У ЗаЗковицях, у Самбірщині, підпалив хтось фільварок Ліфщица.

„ПОЛЬСЬКА КУЛЬТУРА" У ЛЬВОВІ.

Великоміський намул заливає щораз більше Львів. Останніми днями відкрито, що „Американська каварня" при вул. Городецькій була зорґанізована як справжня „яма", з якої веселіші гості виходили без грошей, а працюючі там дівчата були звичайним „живим товаром". Одночасно поліція шукає за портієром готелю „Сандомірського" на вул. Жовківській, який приваблював на таку саму службу наївні сільські дівчата.

З НАУКОВОГО ЖИТТЯ.

Археографічна Комісія української Академії Наук у Києві на засіданні в дні 9. травня ц. р. вибрала нашого відомого вченого д-ра Мирона Кордубу своїм членом.

ЩЕРАЗ ЗАВЕЛАСЯ ПОЛЬЩА В НАДІЯХ

ВАРШАВА, 21. жовтня. — До Варшави прибув В. П. Дж. Ґардинґ, бувший ґовернор Ради Федерального Резервового Банку, який є тепер приватним банкиром і почав обходити ріжні банкові польські інституції та приглядатися їх станови.

Всі були певні, що його побут тісно злучений з заграничним кредитом для Польщі. Вже навіть рахували на певно, що таку позичку Польща з Америки дістане. Наступило одначе велике розчарованнє, коли Ґардинґ, приглянувшися фінансам Польщі, закомунікував, що його поїздка не має ніякої звязи з позичкою для Польщі.

Заведені в надії вертаються до того, що недавно тому відложили в кут. Витягають акта проф. Кеммерера і беруться до студій над його проектами і радами. Та більшість з тих, котрі ратують Польщу фінансово, самі не вірять в успіх своєї роботи, так заявляє сама польська преса.

ЗАТОНУВ АЕРОПЛЯН В АНҐЛІЙСЬКІМ КАНАЛІ.

ЛОНДОН, 21. жовтня. — Пасажирський аероплян, який курсує реґулярно між Лондоном а Парижем, мусів злетіти на воду, бо попсулися машини. 10 пасажирів і двох летунів просиділо кілька годин на крилах аеропляну, серед зимна і мраки, потонувши по пахи в воду. Виратувала їх невеличка рибацька лодка та довезла до берегів Анґлії. Всі подорожні, між якими було три жінки, держалися дуже бодро. Як тільки вони виратувалися, аероплян пірнув в воду.

ДВОЄ ДІВЧАТ В ВОВЧІЙ ЯМІ.

ЛОНДОН, 21. жовтня. — В селі Бенґаль в Індіях, знайшли в вовчій ямі двоє дівчат, одну дволітну, а другу осьмилітну. Дівчата ті забрала по всякій правдоподібности вовчиця. Догадуються, що їх мусіли виречися їх мами, а можливо, що вовчиця пірвала їх десь на дорозі. Дволітна сейчас померла, а осьмилітну взяли до закладу для сиріт. Мови ще вона не відзискала. Не можна її привчити, щоби іла ложкою та щоби ходила на ногах, бо воліє ходити на чвораках. Воліє бавитися з псами як з дітьми.

ОГОЛОШЕНО ТЕКСТ СТАЛЕВОГО ТРОСТУ.

ПАРИЖ, 21. жовтня. — Оголошено текст умови сталевого тросту. Означено квоту продукції для кождого з країв, які заключили умову, з тим, що та квота має бути реґульована кождого чверть року. Ті краї, які не продукують стільки, як їм призначує квота, дістануть певне відшкодованнє з спільного фонду, до якого вкладають певні квоти всі контрагенти. Відшкодованнє буде виносити $2 за кожду тону низше квоти.

КОНФЕРЕНЦІЯ ІМПЕРІЇ ЗАЙМАЄТЬСЯ ЕКОНОМІЧНИМИ СПРАВАМИ.

ЛОНДОН, 21. жовтня. — Сегоднішний день нарад імперіяльної конференції був присвячений в цілости економічним справам. В першій половині 1926 р. домінії спроваджували з імперії одну трету товарів, а експортували половину цілого свого експорту. Купувати британські товари — вважається тепер національним обовязком доміній. Тим пояснити треба це, що домінії зуживали до війни 7% цукру, побраного від імперії, а тепер 22%. Таке саме можна завважити і на инниих продуктах.

Найбільше лихо має Велика Британія з фільмовою індустрією. Вона завалена американськими продуцентами, які використовують її ще до адвертайзменту американської індустрії. Анґлія мусить висвободитися з під американської фільмової конкуренції, бо вона шкодить анґлійському промислови.

НІМЕЧЧИНА ЗРОСТАЄ ЕКОНОМІЧНО В СИЛУ.

БЕРЛІН, 21. жовтня. — Члени міністерського кабінету Маркса виголосили на засіданню кабінету того рода звіти, які свідчать про великий економічний підйом Німеччини. Від січня спало число безробітних до 600,000, хоч передтим воно ніколи не було менше від одного міліона. До війни виносило число безробітних правильно яких 300.000. Треба було великих зусиль, щоби довести до рівноваги, бо сама війна залишила по собі 700,000 непродуктивних людей, які збільшили число безробітних. Міністер фінансів подав, що уряд дістав з податків 130,000,000 марок більше, як надіявся. Державна каса має до розпорядимости тепер 400,000,000 марок, які може вжити на допомогу безробітним, на поправу залізниць, будову домів і т. д.

КАЖУТЬ, ЩО ЗАБОГАТО ЗБИРАЄ ЗОЛОТА.

БЕРЛІН, 21. жовтня. — Президент німецького державного банку др. Шахт підніс золоту резерву з 40% на 45%, щоби в той спосіб забезпечити німецькій валюті сталий і непохитний курс. За те критикують його анґлійські і француські фінансісти та кажуть, що він непотрібно передержує золото в скринях, яке, колиб його пустити в рух, принесло би більшу користь. Др. Шахт заявив, що Німеччина має вже добру науку з минулого і не хоче другий раз переходити фінансової і валютової анархії. Він одначе готов послухати других і коли знайдуть якийсь инший спосіб запевнення трівкого курсу для валюти, він готов його приняти. Сумнівається одначе в такий винахід. Золота резерва це на його думку одинока найпевніймша дорога для стабілізації курсу валюти.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

З ПРИВОДУ ВБИЙСТВА СОБІНСЬКОГО

Телеграми зі Львова доносять, що вбито Станислава Собінського, а польські круги твердять, що впав він з українських рук. Ми не входимо близше в те, хто його убив. Одно певне, що не згинув він з рук розбишак, що чигали на його майно. Він згинув з таких рук, які хотіли позбавити його життя задля инших причин.

Собінський був для нас Українців олицетворенням тої нахабної польської політики, яка завзялася перемінити українську землю в польську кольонію. Він був одним з найтяжших наших ворогів, бо нищив живу душу народа. Як голова шкільної кураторії львівського воєвідства був він послідовним пропагатором політики Ґрабських і Пршуниських. Він не тільки знищив цілковито українське державне шкільництво, але почав на добре добиратися навіть до приватного українського шкільництва. Він домагався заведення польського урядовання навіть в приватних школах. Бо в державних українських вже від давна велося ціле урядовання на польській мові. Учительські конференції були ведені в польській мові, протоколи були писані по польськи, свідоцтва були польські, а навіть урядова розмова з батьками українських дітей мала бути ведена на польській мові. Український директор чи український професор мав говорити з українськими батьками українських дітей по польськи. Такого дива не було й не буде мабуть на цілім світі, хиба що ще в дикій Румунії таке можливе. Але Собінський таке перевів. А що далі, він хотів навіть спольщити наші приватні школи Рідної Школи. І робив це до певної міри на власну руку, бо навіть польська конституція не давала йому права до того рода надужить. Але він не числився ні з конституцією ні з варшавськими міністрами. Вони в Польщі й так без значіння. Для него був рішаючим голос польської шовіністичної ґазети „Слово Польське", в якім цілком явно і без обиняків вписували Ґрабскі і Пршуниські свої цинічні засуди смерти на українську школу на західно-українських землях. Їх то слухав Собінські і вони держали його при владі.

Не помагали нам сотки меморіялів, петицій і делеґацій, які насилано до него. В самім Львові знищив він одинокуу на 50,000 Українців міську народну школу ім. Шашкевича і віддав її фактично в цілости в польські руки. Знищив рівнож цілковито українське шкільництво в цілій Галичині. На ньому взорувалися другі, менші кацики, по других воєвідствах і довели до того, що сегодня нема властиво ні одної правдиво-української школи на всіх західно-українських землях.

Собінський був одним з тих, що забирали з українських земель кожду трохи більш активну українську одиницю і перекидали її на Мазурщину або ще далі в королівство. Тому маємо в Галичині брак українських учителів, бо тих, яких приняли до служби, кинули вони на заслання в далекі польські закутки. Забирав Собінський з Галичини навіть таких учителів, які не брали активної участи в політичній боротьбі, але приносили нам користь з научного боку. Ще свіжі в нашій памяти заходи в справі здержання перенесення на Мазурщину відомого українського професора і ученого Пеленського, що є добрим знатоком нашої старини. Він то публікував свої наукові розвідки навіть в польських журналах, за ним обстояла навіть польська Академія Наук в Кракові, але й це не помогло. Пеленського таки залишив Собінський на Мазурщині.

Ціле наше мучеництво, та Голгофта, яку перейшов і переходить український нарід на рідній землі в обороні свого найдорожшого скарбу, в обороні своєї культури, тісно злучені з діяльністю Собінського. Якраз тепер приготовував він послідний наступ на українське шкільництво. Якраз тепер мав наступити послідний удар, який мав зліквідувати навіть слід по українській школі. Вся наша краєва преса вже була вдарила в дзвін тревоги і взивала все наше громадянство до спільної боротьби, до обєднаного оборонного фронту, щоби ратувати нашу школу, а з нею душу молодого покоління і нашу надію на кращу будучність.

І в тій то важкій для нас хвилі заскочила Собінського смерть, в тій хвилі, коли він готувався завдати нам смертельний удар. Приходить мимоволі на думку польська приповідка, що чоловік стріляє, а Бог кулі носить. Бо отсе та куля, що була вимірена в само серце українського народа, в рішаючій хвилі пробила серце того, що в нас ціляв.

Можна надіятися, що підуть тепер у Львові і всіх українських землях нові переслідування. Знова заповняться тюрми нашою молодю, між якою будуть Ляхи шукати виновника вбивства Собінського. І знов повинні ми з Америки відчинити наше серце і нашу кишеню і зложити свіжий цент на облекшення долі свіжих політичних вязнів і на допомогу Рідній Школі. На цю дрібницю чейже заслугує той рідний край, що так по геройськи бореться з ворогом.

КНИЖКА ДЛЯ ЧОЛОВІКА СЕ ТЕСАМЕ, ЩО КОМПАС ДЛЯ КОРАБЛЯ. ВОНА ВКАЗУЄ ЙОМУ ПРАВДИВУ ДОРОГУ СЕРЕД ОКЕАНУ ЖИТТЯ І ХОРОНИТЬ ЙОГО ВІД ПІДВОДНИХ СКАЛ, КОТРІ МОЖУТЬ ЗГУБИТИ ЧОЛОВІКА НА ЙОГО ЖИТТЄВІЙ ДОРОЗІ.

ДЕКАБРИСТИ ТА УКРАЇНСТВО.

В минулий рік на Великій Україні та в Росії святковано столітню річницю військового повстання в Росії в грудни 1825 року, відомого під іменем декабристського (бо Москалі називають місяць грудень з латинської мови „декабр").

Українські вчені приклали багато праці, щоби вияснити, наскільки той рух мав звязь з українським національним рухом. В останій книжці наукового двохмісячника „Україна", який видає українська академія наук в Києві, находимо більші розвідки присвячені цьому питанню. З тих розвідок випливає, що українські національні моменти не мали замітного значіння в декабристському русі, хоч між декабристами були люди, що говорили в поемі повіленого декабриста Рилеєва словами Наливайка:

Мне ад Украйну зреть в неволе,
Ее свободной видеть — рай!...

Але це було лише романтикою, лише ліберальним сантіментом в устах декабристів. Коли у декабристів можна доглянути який звязок з українським рухом, то лише на полі українського етнографізму та романтичної історії свободолюбивого козацтва. Між тим найбільший декабристський рух був на Україні з його осередком в Тульчині. Але декабристи немов не знали й не помічали, чим жила тоді Україна. Тому, що той рух не мав в собі українських національно-політичних моментів й не відбивав настроїв ширших верств українського народу, він і залишився для них чужим, для інтересів українських мас. Через те він не тільки не захопив тих мас, але й скоро вивітрів з їх памяти, як якась незрозуміла панська затія.

Між тим тодішні настрої на Україні були для декабристів сприяючі. Свідчить про це твердження генерала Михайловського-Данілевського, який командував бриґадою в Кременчуку. Він заявляв у своїх рапортах, що не знаходив на Україні жадного чоловіка, з ким йому доводилося говорити, який ставився прихильно до Росії. Панував тоді на Україні дух опозиції, бо „ненависть повстала від поруцєння прав України", говорив він.

Отже рух декабристів, які в свойому складі мали чимало української інтелігенції з бідного українського шляхетства, був першим широким революційним загальноросійським рухом. Справу політичної приналежности України до Росії й самі межі Росії для декабристів вирішив сам хід історії. Коли вони піднимали визвольний рух, то на їх думку той рух мусів бути „общерусскім". Окремих українських інтересів, по уяві декабристів, ніби то й не було.

Таким чином треба констатувати, що рух декабристів був родоначальником українського „малоросійського" етнографізму та ідеї єдиного „общерусского" революційного фронта.

Тодіж розвинуло свою діяльність й „общество соединенних славян". Ця славянофільська ідея, якій багато сил та праці віддали українські вчені та політики, також була не меньше шкідливою для розвитку української національно-державного руху. **Строго обмежений аполітичний етнографізм, славянофільство й єдність загальноросійського революційного фронту**, ось ті ідеї, які ще від декабристів переняла українська інтелігенція й за які вона боролася й приносила себе в жертву.

Доперва в початках ХХ. віку почала кристалізуватися нова ідея оборони інтересів власного краю, власного народу. **Це українська національно-політична, державницька, ідея.** На жаль право горожанства серед українського передового суспільства вона здобула занадто пізно, аж в останній революції 1917 року. До того вона мала лише слабенькі паростки. Така „общерусскость" та „малоросійство", дуже шкідливо відбилися на український визвольній боротьбі, активно започатковані в часи світової війни.

Академік Н. Котляревський стверджує, що в часи декабристів українська національна визвольна ідея була далеко поширена серед українського загалу. Лише страшна російська реакційна машина, напружившии всі свої сили й засоби, змогла задавити її так, що вже на прикінці тогож ХІХ. століття вона майже вже відійшла в забуття. Натомісць поширилася загальноросійські соціяльно-політичні гасла, під якими провадив всю свою працю український революційний елемент, починаючи з Українців-декабристів.

Зовсім відмінним шляхом розвивався український національно-державний рух, якби декабристи-Українці були поставили українські національно-політичні домагання. Тодї традиція української державницької визвольної боротьби через них перейшлаби від козацтва до нашого покоління. Тоді сучасні світові події України стрінулиб не якоюсь „незначною ріжнородністю русскаво племені", а цілком окремою, хоч і поневоленою нацією.

Отже увесь український демократично - соціялістичний рух розвивався на Україні в рамках загально-руського. Навіть революція 1905-1906 року майже не принесла змін. Лише світова війна, а за нею та катастрофа, що привела Росію до розвалу, стали тими чинниками, які допомогли нарешті визріти та остаточно розвинутися й скріпитися, як в широких масах, так і в колах провідників українського народу, національно-державній ідеї. Лише тепер немовби прозріли всі верстви українського народу й зрозуміли, що підставою культурного розвитку, економічного розцвіту й політичних свобід є власне українська держава.

Декабристи лише захоплювалися минувшою українською визвольною боротьбою, яку Рилеєв у своїй поемі рахує, що то ще в часи Хмельницького боролася:

С тіранством бодрая свобода,
Кіпя отвагою младой.

І коли Богдан Хмельницький переміг Поляків, то тоді

...воцарілася свобода
С тех пор в українських сте-
[пях
І стала с счастієм народа
Цвесть радость в селах і гра-
[дах.

От і все. Далі цього навіть Рилеєв не йде. Характеризуючи в своїй поемі „Войнаровський" Мазепу, Рилеєв і його змальовує лише борцем за політичну свободу свого народа, але не за його державність.

Тепер же ми є свідками, а почасти й участниками подій, коли саме ідея боротьби за державність покрила всі инші, коли в минувшині українського народу ми шукаємо не романтики, не сентіментальности якоїсь загально-російської ідеї боротьби за політичні свободи, а шукаємо й багато знаходимо підстав національно-державної боротьби. Тм ми знаходимо традиції тої боротьби. Опираючись на них, підсилившись новими арґументами й фактами, український нарід поволі, крок за кроком, поступає до здійснення цеї головної мети його історичного істнування.

НА ПОМІЧ СТРАЙКУЮЧИМ В ПАСЕЙКУ, Н. ДЖ.

PHILADELPHIA, PA.

Бр. св. Ґеорґія, від. 239 У. Н. Союза, збірка між членами (се вже друга) $5.05.

В. Сеґін, касіер.

STAMFORD, CONN.

Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350 У. Н. Союза, на зборах 17. жовтня б. р., на поклик брата Мих. Сливінського, увалено з каси відділу $15, а між членами зібрано других $15. Разом $30.

С. Корівчак, секр.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЯК ВІДНОСИВСЯ ФРАНКО ДО ВІРИ?

Много вже разів порушувана справа поета Франка тронула всіх щирих Українців в саму глибину серця. Під сю хвилю, коли деякі з церковних проводирів та духовників стараються наново викликати між нашим народом огірчення против нашого великого діяча і поета, напятнувати його як безбожника та протирелігійного письменника, бажаним булоби для поважаних читачів застановитися над питанням, як відносився Іван Франко до церкви й віри. Розглянути сю справу не тяжко, бо маємо на се вірші поета.

Треба зазначити, що були хвилі в життю поета, коли він був велике огірчення проти духовенства, однак треба признати, що се огірчення викликало в душі Франка само таке духовенство, яке або не зрозуміло або навіть не хотіло зрозуміти поетових національних ідеалів, а відвертало народ від його ідеалів, називаючи його найбільшим ворогом свого народу.

Свій сердечний жаль висказує Франко в слідуючій поезії, написаній в 1877 році по своїм виході з вязниці, до якої його кинено за його національне стремління і мрії про визволення українського народу з довголітної неволі.

Відцуралися люде мене!
Сей та той надійде і мине!
Тільки боязко скоса зирне,
Чи боїться ті люде мене?

Я блукаю мов звір серед гір,
Серед шуму вулиць міських,
В серцю чую слова мов докір:
Ти проклятий один серед них!

Самотою ходжу я, мов блуд,
З горем в серці нестерпно важким,
Всі знайомі минають, ідуть,
Поділитися горем ні з ким.

В таку важку хвилю для поета можнаби ждати, що духовники, сповнять свій християнський обовязок, навідають пригнобленого поета, постараються потішити його, заявити свою симпатію до нього в його стражданнях. Однак Франко від них такого християнського поступку не дочекався, а противно: від них він чув лишень зневаги.

У свойм опущенню за гризні Франко шукав розради для себе деинде.

Коли перечитаємо його поезію „Мойсей", то переконаємося, як докладно він знав св. Писання. Такого знання дармо шукаби і між владиками.

Мойсей, старозавітний пророк, був ідеалом для Франка, бо і Мойсей так само терпів невинно від свого народу, як терпіти мусів Франко між своїми.

Всі біблійні пророки, се були люди, які не вагалися виступати хочби і проти самих царів, за їх поступки лукаві. Франко подивляв їх за їх мужність та витревалість в боротьбі за ідею. Так колись став був Мойсей перед египетським фараоном і домагався свободи для свого народу, хоч його власне життя було часто у великій небезпеці. Так само колись і пророк Самуїл став був перед царем Саулом і сильно докоряв йому за його захланність та лицемірство, якого він допускався. Героєм був також пророк Езекіїл, коли він виступив проти кривд, які витворяли над народом духовники. Коли пророк Езекіїл побачив, що духовники самі гноблять той нарід, про який повинніби дбати як добрі пастирі, він як пророк Божий промовив до них в імени Господа так:

„Горе пастирям Ізраїлевим, що пасуть самих себе! Чи-ж не вівці бо пастирям пасти? Ви їли молоко і одягалися в вовну, та заколювали вівці годовані, стада же не пасли. Слабих у стаді ви не покріпляли і недужих не вигоювали, поранених не обвязували, а розгублених не привертали та і розгублених не шукали, а правили ними жорстоко і насильно. За те ви, пастирі, слухайте слово Господнє. Так говорить Господь Бог: Ось я встану на пастирів і вимагатиму вівці з їх рук і не дам їм уже пасти овець моїх, тай не будуть вже більше пастирі самих себе пасти. Позаяк ви все слабе тручаєте то боком то плечем і колете їх рогами, аж покіль геть позганяєте, то я допоможу овечатам моїм і не будуть вони вже чужою користю."

За свою геройчну відвагу не один пророк потерпів мученичу смерть, та другі не дивилися на те, але далі йшли боротися за неї. Бодрість та мужність їх наш поет щиро своїм поетичним способом похзаляв і сам нею захоплювався.

Блажен муж, що йде на суд неправих
І там за правду голос свій підносить,
Що безтурботно в соймищах лукавих
Заціплії сумління їх термосить.

Блажен муж, що в хвилях занепаду,
Коли заглухне й найчуткійша совість,
Хоч диким криком збуджує громаду
І правду і щирість відкрива як новість.

Блажен муж, що серед гвалту і гуку
Стоїть як дуб посеред бур і грому,
На згоду з підлостю не простягає ру-
[ку,
Волить зломитись ніж поклонитись
[злому.

Блажен муж, кого за тее лають,
Кленуть і гонять і побють камінням:
Вони ж самі його тріюмф підготов-
[ляють,
Самі своїм осудяться сумлінням.

Блаженні всі, котрі не знали годі,
Коли о правду і справедливість хо-
[дять,
Хоч память їх загине у народі,
То кров їх кров людства ублагоро-
[дить.

Наш поет читав послание апостола Павла, де апостол каже: Котрі-ж хочуть збогатіти, впадають у напасть і тенета і в хотіння многі нерозумні і шкідливі, що топлять людей у безодню і погибель. Корінь бо всього лихого є сріблолюбство, котрого инші, бажаючи, заблудили від віри, і себе прибили многими муками. Тиж, чоловіче Божий, від сього втікай, побивайсь за правдою, благочестем, вірою, любовю, терпінням, тихостю, борись доброю боротьбою віри, держися вічного життя, до котрого і покликано тебе.

Франко ту саму думку сказав поетичними віршами так:

Хто здобуде всі скарби землі
І над все їх полюбить,
Той і сам стане їхнім рабом,
Скоро духа загубить.
Хто вас хлібом накормить, той враз
З хлібом піде до гною,
Та хто духа накормить у вас,
Той зіллється зо мною.
І будете ви свідки мені
З краю світа до краю.
Що лиш духа кормильців во всіх
Я собі вибираю.

Поет також знав слова Христові: Бо я голодував а ви дали мені їсти, жаждував а ви напоїли мене, був чужиницею а ви приняли мене, нагий і одягли мене, недужий і одвідали мене, був у темниці і прийшли до мене... Істинно глаголю вам, скільки раз ви чинили се одному з сих братів моїх найменших, (то ви) мені чинили. (Єв. Мат. 25).

Франко сам все таке перебув. Він часто голодував. Він між своїми власними був як чужинець. Він був за правду також в темниці. Він знав з досвіду, яка люба поміч, хочби і найскромнійша, для чоловіка, що її потребує. Поет признає, що таку дружню поміч сам Господь винагородить:

А ти про своїх дбай найблищих,
Про тих безпомічних найнизших,
Про тих безрадних найтихших,
Що допімнутись не вміють
І явно жадать не сміють
І жаль свій лиш слезами гріють,
Про тих подбай, щоб зла трівога,
Не гнала їх від твого порога,
То матимеш заслугу в Бога.

Тих кілька віршів з писань великого українського поета можуть бути доказом, що коли би Франко був професором українського священства та владик, то певно бувби вплив в їх душу більше правдивої побожности, і вони старалибися бути богато з того мстивого духа, яким віє з Риму, який залюбки палив героїв, виколупував навіть з гробів кости небіщиків і знущався над ними та палив їх. Може бути, що в них ще й нині є те бажання викопати і кости нашого поета, щоби бодай по смерти позбиткуватися над ним.

Такого духа Христос не мав. І не дав Христос його апостолам. Дух пімсти приходить з инших сторін.

Для таких фальшивих релігійників Франко був великим та завзятим ворогом. Однак се не виступ проти Бога яко володі-

З ОБЄДНАННЯ

Згідно з арт. 18 статута Обєднання і на підставі ухвали екзекутиви з дня 30. вересня, відбудеться в льокали Українських Горожан при Норт Френклин Ст., ч. 849, в Филаделфії, Па.

ДНЯ 27-го ЖОВТНЯ, О ГОДИНІ 1-ій ПОПОЛУДНИ

РІЧНЕ ЗАСІДАННЄ ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ ОБЄДНАННЯ

З СЛІДУЮЧИМ ПОРЯДКОМ НАРАД:

1) Отворенне нарад.
2) Звіти екзекутиви.
3) Звіт контрольної комісії.
4) Реферати:
   а) Українське шкільництво в Америці.
   б) Реорганізація Обєднання.
   в) Український Національний Скарб в Америці.
5) Запити і внесення.

Всі члени Виконавчого Комітету Обєднання обовязані явитися на тім засіданню.

ПРИМІТКА: Екзекутива просить отсею дорогою всіх своїх членів та прихильників, щоби надсилали на річне засіданне свої уваги що до діяльности Обєднання та подали проекти відносно поширення народної праці.

ЗА ОБЄДНАННЄ УКР. ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ:

С. ЯДЛОВСЬКИЙ, заст. предс. **Др. Л. МИШУГА**, секр.

теля вселенної. Франкові поезії на многих місцях показують нам, що поет з повагою згадував вічну нагороду. Чейже ніхто розумний не скаже, що Франко виступав проти віри, коли він виступав проти фалшивої побожности тих, що для вигідного життя пішли нібито голосити слово Боже:

Богацтво злом не є,
Коли на добро вжите.
Та хто з біди в черці
Йде Господу служити,

З страху перед життєм
І перед боротьбою,
Хто супокою там
Шукає, а не бою,

Не праці, але сну,
Не посту, а страв много,
Не служби Божої,
А служби тіла свого, —

Волів би віри він
Зректись, се менший гріх,
Ніж віру сю весь вік
Отак давати на сміх.

Т. Галенда.

—o—

НЕ ОГЛЯДАЙМОСЯ НА ЕПИСКОПА, А БЕРІМСЯ ДО НАРОДНОЇ РОБОТИ.

Як бачимо, то конкордат, який заключено між Ватиканом а польською державою і який має на цїли знищення укр. гр. кат. церкви і українського народу на землях під Польщею, посягає й на еміграцію в Америці. З теперішної політики еп. Богачевського бачимо, що укр. греко-кат. ерархія замість запротестувати проти ганебного конкордату, старається його виконати, щоб приподобатись Римови і Варшаві. Бож так, а не инакше треба розуміти тутешне рутенство і візантійство. Забаронення святкувати память наших найбільших синів України, котрі промощували шлях українському народови до кращої майбутности і до Соборности України, та кидання болотом на їх святі могили — чиж се не наслідки конкордату? Я вповні годжуся з напрямом політики „Свободи“, котра не хиляє в низ українського прапора і котра боронить український народ перед всякими ворожими затіями, а тим самим і перед Римом і Варшавою. І хоч „Свобода“, яко орган Українського Народного Союза, котрий має членів ріжних переконань релігійних і партійних, малаб задоволити і другу партію, прихильну політиці еп. Богачевського, то „Свобода“ сего не робить, бо вона має свої прінціпи, які наказують відбивати всі удари, котрі звернені проти українського народу. В той спосіб „Свобода“ стає в обороні не лиш членів Укр. Н. Союза, але й в обороні цілого українського народа.

Але я думаю, що вже таки крайна пора поробити такі заходи, щоби сю внутрішну нашу боротьбу закінчити, але закінчити так, щоби побідила правда, та щоби весь наш народ в Злучених Державах вже більше не потребував себе взаїмно поборювати, а щоби звернув свої сили проти своїх національних ворогів, щоби боронив Рідну Школу, орґанізував моральну і матеріяльну поміч Рідному Краєви, політичним вязням, інвалідам і т. і. Бо та акція на велику шкоду українському народови в Америці припинилась.

Політика епископа Богачевського захопила всі наші нерви. Голоси читачів переповнені напятнованнєм його поведінки. І нині замість в кождій місцевости скликувати віче в справі допомоги Рідного Краю, скликується віча в справі боротьби Українців з Українцями. Ми знаємо, що тому всему винні епископ Богачевський і др. Назарук. Але що з того, коли через те терпить українська справа, а вороги користають. Польські костели, чи вони народові чи римсько-католицькі, працюють щиро з всім польським народом для своєї Польщі. Коли я порушую ту справу то не маю на думці критикувати „Свободи“, бо її не можна приписати найменшої вини. Вона веде боротьбу, але сю боротьбу викликали еп. Богачевський, Назарук і горстка їх прихильників. Їм треба приписати властиву вину, бо вони замість поперти бажання народу і йти з народом до одної мети, сей народ роздвоїли та кинули між него кістку незгоди, захвалюючи ляцько-римський конкордат, рутенство і візантійство та накидуючися на наших народних ґеніїв І. Франка і Шевченка. Якіж кроки поробити, щоб нарешті ся боротьба закінчилась побідою правди? Коли ми хочемо боротись за Україну, то мусимо бути в першу чергу характерними Українцями в повнім значінню сего слова.

Ми маємо любити свій нарід з свого власного переконання. Тому, хто не є таким Українцем то й не треба його до українства силувати. Раз епископ Богачевський і Назарук кажуть, що вони Рутенці, то чогож лїземо до них і просимо їх, щоб наверталися? Найліпше лишити їх в спокою. Коли епископ відвертається від українського народу, ми відвернімся від него, а тоді настане в нас мир і спокій. Поступаймо так, якби його не було між нами. Ми вже тут досить освідомлені і епископ не зможе нас ввести на злу дорогу.

Тому найкрасше буде, коли ми відвернемося від епископа і його прихильників. Хай вони служать Римови і Варшаві, а ми будемо служити українській справі. Ми дамо собі раду без него, як і давали досі, а що він зробить без нас — побачимо.

Лесьо Сисин, з Пасейк, Н. Дж.

—o—

ГОЛОС ВІДДІЛУ ПРО БІЖУЧІ ПОЛІТИЧНІ СПРАВИ.

Члени Братства Св. Василія, відділу 168. Українського Народного Союза в Перт Амбою, Ню Джерзі, відбув дня 3. жовтня сього року збори, на котрих спеціяльно розглянено боротьбу, яка тепер завелася на американській Україні. По основній дискусії відділ ухвалив отсі резолюції, які він постановив проголосити в часописи.

1) Протестуємо проти сього, щоби українську католицьку церкву епископ Богачевський називав рутенською католицькою церквою, та домагаємося, щоби її називано лишень українською.

2) Протестуємо проти конкордату й целібату, як нарушенне прав, які признані були українській католицькій церкві від віків, і яких ніхто без дозволу вірних сеї церкви нарушувати не сміє.

3) Домагаємося, щоби всі священики в церковних книгах, переписці і метриках не вживали слова „Рутеніен“, тільки слова „Украініен“.

4) Протестуємо з глибоким обуреннем проти виступів епископа Богачевського й д-ра Назарука проти найбільшого діяча й ґенія України Івана Франка та домагаємося, щоби всякого священика, який своєю роботою явно годиться зі сею роботою, напятнувати публично.

5) Відкликуємося до членів Провидіння, до якого богато з нас належить, щоби звернули увагу урядови сеї орґанізації, щоби він перестав толерувати роботу епископа й редактора орґану, бо се може зле відбитися на орґанізації.

6) Пропонуємо, щоби всі українські католицькі громади скликали в як найкоротшім часі зїзд делеґатів українських католицьких церковних громад, на який кожда громада вислалаби по двох делеґатів, вибраних церковною громадою. Зїзд мігби найкраще відбутися в Ню Йорку. Сей зїзд мавби вирішити справи, які тикаються відношення української церкви до українського народа.

За уряд Братства Св. Василія:
Григорій Дячишин, предс.;
Пилип Маник, секретар,

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

ТЕАТР І ШТУКА.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Виступи Гліба Шандровського.

Відомий український співак „Basso Profundo“ Гліб Шандровський на сей сезон віддав свою працю для рідної пісні при Українськім Народнім Хорі Ол. Кошиця, з яким опускає Ню Йорк на кількамісячне турне по Злучених Державах і Мексику.

Артист Гліб Шандровський добре знаний між американськими і чужинецькими артистами від часу своїх успіхів підчас виступів яко оден з головних артистів у величезнім „Freedom Show“ в Филаделфії.

По закінченню праці у „Фрідом Шов“ в Филаделфії ріжні американські театральні менаджери пропонують Шандровському ріжні праці на сей сезон а Raphail Barish пропонує дуже користний контракт на сольове концертове турне по цілій Америці і Австралії. Однак з причини попередного законтрактовання співак Шандровський відложив пропозицію на другий сезон.

На днях випущено нові рекорди „О Кеи“ зі сольовими піснями „Ой Дніпре“, „Я в чужині загибаю“, тощо, у виконанню Шандровського.

Великі успіхи українського танцюриста в Канаді.

Як видно з канадійських ґазет, славний український танцюрист Василь Авраменко далі тішиться великим успіхом у своїх канадійських виступах.

Звернув він на себе ширшу увагу підчас Канадійської Національної Вистави.

Тепер про нього пише Де Дейлі Таймс-Джернел з Форт Вилиемс. Часопись подає його фотоґрафію з танцю Ґонти і пише про широке зацікавлення, яке артист викликав своїм танцем серед Українців і Канадійців.

Як пише ґазета, Авраменко отворив був школу танцю в Торонто і за короткий час добився своїми учениками й ученицями прекрасних доспіхів, а тепер задумує заложити такі школи в Форт Вилем, Вест Форт Вилем та Порт Артурі.

На науці зоольоґії.

— Чому кітку називають фальшивим звірятем?

— Бо з неї роблять фальшивого заяця! — відповідає синок властителя реставрації.

—o—

ЧЕМБЕРЛЕЙН — СТІД — ПІЛСУДСКІ.

Паризькі „Українські Вісти" з 15. серпня ц. р., містять отсі замітки на маргінесі побуту Вікхема Стіда у Варшаві:

Його імя не нове на українському політичному краєвиді. Першорядний журналіст — вся діяльність його звязана з лондонським „Таймсом" — добрий знавець колишньої габсбурської монархії, був Стід у довійськові часи свого рода офіціозним амбасадором, що розвивав свою акцію паралельно з акцією амбасадора Його Величества.

Минулого року вийшли в світ спогади Вікхема Стіда, в яких він пише отверто, з якою впертостю й зручностю протягом тридцяти років працював він у Берліні, Римі і Відні для „Форен Офіс". Читаючи спомини, не знаєш, де властиво кінчається „вільний кореспондент Таймсу", і де починається агент міністерства закордонних справ.

Саме на передодні світової війни (1913) зявляється в світ громінка „Габсбурська монархія" Стіда, що підчас світової війни стає настольною книгою антантських дипльоматів. Не на одне рішення антантського ареопагу заважили сторінки Стіда. Уділив в своїй книзі Стід місце і нам, Українцям, а власне, зазначивши, що нас 30 міліонів від Карпат до Дніпра, він вдарив в алярм про витвір Габсбургами „українського сепаратизму". На це нераз покликалася антанта підчас війни, коли треба було зайвий раз покривдити український нарід.

Підчас світової війни стає Стід директором пропаганди (зглавним керовником пропаганди був відомий Норткліф) поміж славянськими народами габсбурської монархії. Помічником у Стіда був досить відомий в західно-українських землях англійський славіст і публіцист Сітон-Вотсон (Скотус-Віятор). Обидва вони, як це видно із споминів В. Панейка, видрукованих у львівській „Просвіті" (1925 р.), зацікавились і українською Галичиною, колишньою цитаделею габсбурського льояльізму.

Мирова конференція в Парижі і всі конференції, що калейдоскопічно мінялися в 1920—1922 р., завжди бачили у себе Стіда, авторитет якого надзвичайно виріс в ці роки. В Парижі в 1919 році Стід піддержував Денікіна. Поруч з тим був це пропагатор інтервенції і не можна навіть обрахувати безліч артикулів, що вийшли зпід пера або з натхнення Стіда в питанні поборювання СРСР.

З цього досить довгого для нашого артикулу вступу видно вже, що кожна поїздка Стіда в якийсь європейський центр не є звичайною подорожью, а завжди знаходиться в звязку з тою чи иншою політикою Англії. Тимбільше звертає на себе увагу остання подорож Стіда до Варшави.

Його приймали з великою бучностю, як і належиться вислацеві держави, котра тримає нені в своїй кишені всю „Ржеч Посполиту", котра допомогла, як це штовхнула Пілсудского до „ребелії". Підчас бенкетів язики розвязуються. Розвязався і язик Стіда.

Говорив він не мало, і зміст його промов був все оден. Польща повинна відіграти значну ролю на Сході Европи (казати це Полякам, все одно, що ломатися в відчинені двері), але для цього їй треба „додержувати спокійного тону до Німеччини". Не обійшлося і без того, що Англія, і Стід особисто, „цікавиться" Польщею. Аби не залишити жадних непорозумінь, Стід в часи, вільні від бенкетів і обідів, на які в Варшаві великі майстри, написав кілька статтей в офіціозному „Месенджер Польон". Цитувати ці статті не варто, бо це забере багато місця. Зміст їх досить ясний і отвертий: Польща мусить стати зброєю англійських імперіялістичних операцій, скерованих проти СРСР, але для цього вона мусить спочатку погодитися з Німеччиною. В антирадянському пляні Чемберлейна остаточне замирення Німеччини і Польщі є необхідною передумовою акції проти СРСР.

Це замирення усміхається теж і Пілсудскому, для якого завжди „ворог — на сході". Бачимо, повна гармонія в Льондоні і Варшаві.

Не вспів Стід виїхати з Варшави, як почався на берегах Висли черговий брязкіт зброї. Припадання більше ніж дивне. Правда, не цей раз йде річ вже про Литву, через яку бельведерський герой хоче іти слідами Владислава IV на Смоленськ і Москву. Але Литва недалека і від України, якою Стід теж „цікавиться".

Із абсолютно певних жерел нам подають, що саме перед поїздкою у Варшаву був Стід у Парижі і мав низку побачень з представниками білих російських кол та емісарами Скоропадського. Запобігали, правда, без успіху, і бідолашні петлюрівці. Нічого конкретного Стід нікому не обіцяв, але всім „радив" одне: треба обєднати всі антирадянські кола навколо Пілсудского. З другого боку, з західно-українських кол нам подають, що у Варшаві Стід конферував з представником „Ундівців"...

„Всі тридцять років моєї діяльности я мріяв лише про одне і для цього одного працював — для більшої слави і могутности британської імперії" — пише Стід в своїх споминах.

Не сумніваємось, що літом 1926 року в Варшаві Вікхем Стід мріє те-ж саме і працює на користь британської імперії. На те він і англійський імперіяліст. Але що сказати про українських підпанків, які крутяться навколо Стіда? Вони у всякому разі не для українського народу працюють. Бо треба бути злочинно-легковірним, аби припустити хоч на хвилю, що від комбінації Чемберлейна-Стіда-Пілсудского і Ко. вийде щось корисне навіть для буржуазної України. Варто лиш згадати минуле Стіда і Пілсудского. В кращому випадку — розділ України між білою Росією і білою Польщею під егідою Чемберлейна.

Може кому з Українців і це всміхається, але нарід Великої України, загартований десяти роками революційної хуртовини, добре знає ціну таким комбінаціям. Це, властиво, примушує нас спокійно дивитися на всю чемберлейніяду, до якої з зітханням прислухуються на еміграції.

„А може на цей раз вдасться" — з таємною надією в очах блукають бувші „міністри", „дипльомати" і т. и.

Ні, панове, і на цей раз не вдасться!

(„Рада").

ВЕСЕЛИЙ КУТИК

—o—

А по друге?

Шеф каже до свого бухгальтера:

— Підете тепер до того драба, Мельниченка. Той чоловік винен мені гроші вже від двох літ, а посилаю до нього упоминаючі листи, то він зовсім не відповідає. Не вступіться, поки приманевше не вдасться поговорити з ним.

Бухгальтер пішов, а за годину вернувся.

— Ну, — питається шеф — говорили ви з ним?

— То було зовсім неможливе! По перше ще позавчора він помер...

Шеф перебиває: „Ну, а по друге?!"

—o—

А. ходить що вечера в гостину до одної вдови на чай.

— Чому-ж ти не оженишся з нею? — питається його товариш.

А.: Я також думав уже над тим. Але де тоді проводитиму мої вечері.

—o—

Кури.

Кажуть, що кури дурні. Може бути. Але що кури думають про людей, то не знати.

Ось в одній бурсі був настоятелем дуже мудрий професор. Хто його знав, то знав, що то правда. Бо, примірем, хто так добре визнавався на всіх клясичних письменниках, як згаданий професор. Передовсім на Ксенофонті. Певно, ліпше як на городництві. В городі тому росли чудові полуниці. Одного дня полуниці щезли. Переслухання.

— Котрий із вас зробив це? — питається учитель учеників.

— Хай признається!

Всі питомці заперечують.

— То могли кури зісти... — оправдуються.

— Кури!... кури! — говорить учитель, піднявши погрожуючи великий палець. — Кури?... ну, ну, чи не були то кури на двох ногах, га?

—o—

1. злодій: Ти зачинаєш бути чим раз більший елеґант. Вбираєш рукавички, як ідеш красти.

2. злодій: Я знаю, що кому належиться. Нині виконаю влом до мешкання пана радника!

—o—